

# SZAKMACSOPORTOS ALAPOZÓ OKTATÁS A MŰVÉSZET, KÖZMŰVELŐDÉS, KOMMUNIKÁCIÓ SZAKMACSOPORTRA\*\*

## 9. évfolyam

Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó ismeretek	74 óra
Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó gyakorlatok	<u>111 óra</u>
Elmélet és gyakorlat	185 óra

## 10. évfolyam

Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó ismeretek	74 óra
Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó gyakorlatok	<u>111 óra</u>
Elmélet és gyakorlat	185 óra

## 11. évfolyam

Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó ismeretek	148 óra
Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó gyakorlatok	<u>148 óra</u>
Elmélet és gyakorlat	296 óra

## 12. évfolyam

Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó ismeretek	128 óra
Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó gyakorlatok	<u>128 óra</u>
Elmélet és gyakorlat	256 óra

## MŰVÉSZET, KÖZMŰVELŐDÉS, KOMMUNIKÁCIÓ SZAKMACSOPORTOS ALAPOZÓ ISMERETEK

### 9–12. évfolyam

#### Célok és feladatok

A szakmacsoportos alapozó oktatás lehetőséget nyújt a kiválasztott szakmacsoport közös szakmai elméleti és gyakorlati ismereteinek elsajátítására, a készségek, képességek fejlesztésére, az érettségire való felkészülésre, a pályaválasztási döntés, illetve a szakirányú felsőfokú továbbtanulás előkészítésére és az érettségi utáni szakképzés megalapozására.

A *Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó ismeretek* oktatásának célja a szakmacsoportban tanulók pályaválasztásának elősegítése, a szakmacsoport fő tevékenységi formáinak megismertetése. A tananyag feldolgozása lehetőséget ad a személyes tapasztalatok rendszerezésére, értékelésére, elemzésére.

Célja olyan ismeretrendszer és tudás kialakítása, amely megalapozza és formálja a szakmacsoportba tartozó szakképesítésekhez szükséges szemléletet.

A *Tanulásmódszertan* oktatásának célja, hogy optimális segítséget adjon a tanulók egyénre szabott, hatékony és eredményes tanulási módszereinek és eljárásainak kiépítéséhez, elsajátításához, valamint az önművelés igényének és szokásának kialakításához. Segítse a tanulók tanulási problémáinak feltárását, segítse elő a hiányzó készségek pótlását.

Az *Egészségtan* oktatásának célja, hogy járuljon hozzá a tanulók saját egészségi magatartásának és életvitelének tudatosításához, illetve ezzel kapcsolatos álláspontjuk kialakításához, valamint a saját és mások egészsége iránti felelősségvállalás kifejlesztéséhez, a szocializációs hiányosságok pótlásához. Motiválja a tanulókat az egészséges életmód kialakítására, segítse őket e magatartásforma megtartásában.

---

\* A kerettanterv a közművelődési és a kommunikációs szakképesítések számára készült, mert a művészeti szakképesítések párhuzamos képzési formában kerülnek oktatásra.

A *Pszichológiai alapismeretek* oktatásának célja, hogy a tanulók lássák az emberi fejlődés folyamatában meglévő törvényszerűségeket, tulajdonságokat, jellegzetességeket, ezek biológiai, társadalmi és szociális összefüggéseit.

A *Néprajz, társadalomismeret* ösztönözzön a másság elfogadására, a különböző nemzetiségi, etnikai, vallási csoportok kultúrájának megismerésére, életmódjának megértésére.

A *Pedagógia* oktatásának célja, hogy a tanulók ismerjék meg a nevelés fogalmát, folyamatát, főbb területeit, neveléstörténeti előzményeit, a nevelés színtereit, a közművelődésben dolgozó szerepét.

A *Szociálpszichológia, mentálhigiéné* tanulása során a tanulók lássák az egyén csoportban, közösségben, társadalomban elfoglalt helyét, a közművelődésben dolgozó szerepét. Ismerjék a legfőbb személyiségjegyeket, a nevelés módszereit, eszközeit, az egyéni bánásmód lehetőségeit. A tantárgyi tevékenység járuljon hozzá a leggyakrabban előforduló szociálpszichológiai jelenségek felismeréséhez és értékeléséhez, a tanulók helyes életvitelének, harmonikus magánéletének a kialakulásához. Segítse a tanulók mentálhigiéné szemléletének fejlődését. Készítse fel a tanulókat arra, hogy munkájukban – segítő céllal – alkalmazni tudják a mentálhigiéné módszereket.

### **Fejlesztési követelmények**

A tananyag tanulása során fejlődjenek a tanulók szakmai tantárgyak tanulásához szükséges képességei, különösen az ismeretelemző-értékelő gondolkodás, az önálló ismeretszerzés, az ismeretek alkalmazási képessége. Alakuljon ki a tanulóban az önálló tanulás, feladatmegoldás igénye, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömet. A tantárgyi tevékenység során folyamatosan erősödjék a tanulási és szakmai motiváció, váljon tudatos döntéssé a szakmaválasztás.

#### *Tanulásmódszertan*

A tanulók ismerjék fel a számukra leghatékonyabb tanulási stílust, az önművelés fontosságát, tudják megválasztani, alkalmazni az egyes tantárgyak optimális tanulási módszerét, tudatosan fejlesszék szokásaikat, szövegelemző, lényegkiemelő képességüket, olvasási, jegyzetelő szokásaikat.

Erősítsék koncentráló-, emlékezőképességüket, gyakorolják a kreatív gondolkodás módszereit.

Tudják használni az értelmező szótárt, lexikont, az egyéni tanulást segítő számítógépes programokat.

#### *Egészségtan*

Ismerjék és alkalmazzák az egészséges életvitel követelményeit, fogadják el értéknek az élet és az egészség alapvető normáit.

Folyamatosan fejlesszék egészségkultúrájukat.

Értsék az egészség dinamikus, változó egyensúlyi állapot jellegét.

Segítsenek mások egészségének megőrzésében és fejlesztésében.

Ismerjék meg az elsősegélynyújtás alapismereteit, és legyenek képesek az annak megfelelő elsősegélynyújtási feladatok ellátására.

#### *Pszichológiai alapismeretek*

A tanulók ismerjék az általános és személyiség-lélektani alapfogalmakat, legyenek képesek konkrét tapasztalatok alapján saját lelki jelenségeiket felismerni, azok főbb megnyilvánulásait elemezni. Tudják osztályozni a lelki jelenségeket, ismerjék az érett személyiség kritériumait, legyenek képesek azokat összevetni a saját személyiségjellemzőikkel. Tudják meghatározni az érettség és a fejlődés fogalmát, ismertetni a szenzomotoros és kognitív fejlődés menetét. Legyenek képesek értelmezni a tanulás viselkedésmódosító szerepét, a motiváció, az érzelem és az akarat fejlődésének lényegét. Ismerjék a szocializáció legfontosabb területeit, tudják megmagyarázni fejlődést befolyásoló szerepét.

#### *Néprajz, társadalomismeret*

Ismerjék a néprajztudomány ágait, tudják azokat jellemezni. Tudjanak feljegyzéseket készíteni néprajzi gyűjtőmunkáról. Tudják a gyűjtött anyagot feldolgozni, rendszerezni, elemezni.

#### *Pedagógia*

Ismerjék a pedagógia fogalmát, céljait, lehetőségeit, eszközrendszerét, kapcsolatát más tudományterületekkel, a nevelés történetének néhány fontosabb eseményét, a nevelés meghatározó tényezőit, módszereit, jelentőségét, korlátait, a nevelés folyamatában a nevelő és nevelt szerepét, a személyiség alakulását befolyásoló főbb tényezőket, a szokások alakításának fázisait, módszereit.

#### *Szociálpszichológia, mentálhigiéné*

Ismerjék a szociálpszichológia főbb jelenségeit, tudják társas kapcsolataikban értelmezni a helyzeteket, a viszonyokat, törekedjenek a tárgyilagos emberismeretre.

Ismerjék a szabadidős, az iskolai és a családi nevelés sajátosságait, lehetőségeit, a magatartászavarok jellemzőit, lehetséges okait.

Ismerjék a legfontosabb társadalmi szerepek jellemzőit, tudják alkalmazni a tanultakat a saját szerepfeszültségeik csökkentésére, konfliktusaik feloldására.

Ismerjék a mentálhigiénés módszerek jótékony hatását az érzelmi egyensúly megtartásában, tudják alkalmazni a lelki egyensúly megtartását célzó módszereket.

Ismerjék meg a mentálhigiénés konzultáció alapjait, tudják elemezni, hasznosítani a csoportmunkában szerzett tapasztalataikat.

## 9. évfolyam

### Belépő tevékenységformák

#### *Tanulásmódszertan*

A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség felmérése után egyéni tanulástechnikai eljárások megtervezése, gyakoroltatása. Egyéni számítógép-használat.

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>A tanulási szokások kialakulásának elemzése</b>	A tanulási módszer hatékonyságának felmérése.
<b>Tanulás–tudás</b>	A tanulási stílus. A tanulás technikája – tanulási stratégiák, orientáció, megtanulni tanulni, gyenge pontok a tanulásban. A gondolkodási kultúra fejlesztése, az önművelés jelentősége.
<b>Az olvasás technikája</b>	Olvasási készségek, gyakorlatok, szokások. Szókincsfejlesztő gyakorlatok.
<b>Koncentrációs gyakorlatok</b>	Koncentrációt fejlesztő módszerek, gyakorlatok. A lényegkiemelés módjai. Jegyzetelési gyakorlatok.
<b>Az emlékezés technikái</b>	A felidézés és felismerés különbsége. Memoriterek.
<b>Számítógép egyéni tanulást segítő programjai</b>	A számítógép egyéni tanulást segítő lehetőségei A hatékony tanulás egyéni titkai. A gyorsolvasás előnyei, hátrányai, módszerei.

### A továbbhaladás feltételei

A tanulók ismerjék, fejlesszék egyéni tanulási stílusukat, önművelő módszereiket, tudják a különböző tantárgyakhoz megválasztani és alkalmazni saját tanulási stílusukat.

Legyenek képesek értelmezni olvasási szokásaik jellemzőit, fejlesszék szókincsüket, megfigyelő-, koncentráló- és emlékezőképességüket, gondolkodásukat. Ismerjék saját jegyzeteik használhatóságának előnyeit, hiányosságait.

Használják az értelmező szótárt, lexikont, alkalmazzák az egyéni tanulást segítő számítógépes programokat.

## 10. évfolyam

### Belépő tevékenységformák

#### *Egészségtan*

Az egészséges életvitellel kapcsolatos ismeretek alkalmazása. Az egészséges környezet megtervezése. Az egészséges életmód felmérése és elemzése csoportmunkában. A leggyakrabban előforduló sérülések felismerése és ellátásának gyakorlása.

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Egészségkultúra</b>	Az egészség definíciója. Az egészséges életmód. Az egészségkultúra mint az általános kultúra része. Az egészségkultúra tényezői, összefüggései. Az egészség megőrzésének tennivalói. A család egészsége és az utódvállalás.
<b>Egészséges életvitel</b>	A higiénia fogalma és területei. A személyi és környezeti higiénia kapcsolata. Díszítő kozmetika. Az egészséges táplálkozás. Korszerű ételkészítési eljárások. Az egészséges öltözködés. A helyes testtartás, a rendszeres testedzés. Egészséges és harmonikus életvezetés. Háztartás és környezetvédelem. Pihenés és szabadidő. Egészség és munka.
<b>Az egészség fenntartását hátrányosan befolyásoló tényezők</b>	Betegségek és megelőzésük. A betegségek kialakulása és az elkerülésüket célzó magatartás. A beteg az egészségügyi intézményben és otthon. Házipatika. Az egészségkárosító magatartások, a szenvedélyek (drog, alkohol, játék, gyógyszer) ártalmi elkerülésének lehetőségei, a segítségnyújtás formái.
<b>Elsősegélynyújtás</b>	A vészhelyzetek és megelőzésük. Az elsősegélynyújtásról általában. Teendők az elsősegélynyújtás megkezdése előtt. Teendők a légzés és/vagy keringés leállása esetén. Rosszullétek. Mérgezések. Sérülések. Mentőhívás. Elsősegélynyújtás körébe tartozó mozgató és szállító.

### **A továbbhaladás feltételei**

A tanulók folyamatosan fejlesszék egészségkultúrájukat, az egészséges életvitellel kapcsolatosan alkalmazzák ismereteiket, tudják elfogadni és alkalmazni az élet és az egészség alapvető értékeit. Tudjanak segítséget adni másoknak egészségük megőrzése és fejlesztése érdekében. Ismerjék fel a vészhelyzeteket, tudják az elemi szintű elsősegélynyújtás tennivalóit.

## **11. évfolyam**

### **Belépő tevékenységformák**

#### *Pszichológiai alapismeretek*

Önismereti gyakorlatok. Irányított megfigyelés, fogalomalkotás közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Információk gyűjtése, ismeretterjesztő kiadványok, médiaanyagok elemzése, értelmezése, következtetések megfogalmazása. Lényegkiemelés, a minták pszichológiai elemzése.

#### *Néprajz, társadalomismeret*

Fogalomalkotás közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Információk gyűjtése a közvetlen környezetben, ismeretterjesztő kiadványok, médiák segítségével. A szöveges, tárgyi és képi információk értelmezése, következtetések megfogalmazása.

#### *Pszichológiai alapismeretek*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Általános lélektan</b>	Bevezetés az általános lélektanba: érzékelés – észlelés, figyelem, álom, ábránd, tanulás – tudás, emlékezet és képzelet, gondolkodás, intelligencia és kreativitás, motiváció, érzelem.
<b>Személyiség-lélektan</b>	A személyiség-lélektan alapfogalmai: a személyiség összetevői és ezek összefüggései, érdek, érték, érdeklődés, képesség, irányulás és indítékok, világnézet, meggyőződés, eszmények, beállítódás, temperamentum- és személyiségtipológia, a jellem és a jellemszerkezet, személyiségprofil és stílus, az érett személyi-

ség kritériumai.

### **Fejlődéslélektan**

Az érés és fejlődés fogalma, törvényszerűségei: a szenzoros és a kognitív mechanizmusok fejlődése, a tanulás mint viselkedésmódosulás, az érzelmi-akaratil élet fejlődése, a születés előtti fejlődés, az újszülött- és csecsemőkor fejlődéslélektana, a kisgyermek és az óvodás pszichés jellemzői, a kisiskolás- és pubertáskor, a serdülő- és ifjúkor pszichés jellemzői, felnőttkor – öregedés – öregkor – aggkor. A szocializáció főbb területei.

### **Néprajz, társadalomismeret**

#### **Témakörök** **Néprajzi alapismeretek**

#### **Tartalmak**

A néprajztudomány fogalma, ágai, története, intézménye, szervezetei. A néprajzi gyűjtések módszerei, lehetőségei. A néprajztudomány irodalma, folyóiratai. A társadalmi szokások, normák hagyományozódása, a hagyományláncok, hagyománytípusok jelentősége. A helyi társadalom fogalma, szerkezete, a hagyományformálódás folyamata.

#### **Magyar népcsoportok és nemzetiségek**

A magyar nép táji, történeti tagolódása. Az egyes népcsoportok és nemzetiségek Magyarországon, jellemző foglalkozásuk, hiedelem- és hitviláguk, ünnepeik, szokásaik. Az egyes népcsoportok, nemzetiségek tárgyi, néprajzi jellemzői: a település, a házbelső, a bútortípusai, viselettípusok, a kivetkőzés fázisai, a népművészet tárgyi kultúrái, a népművészet és a népi kismesterségek, a naptári év és a család ünnepei, a gyász jellemzői, az ünnepkörök szokásaihoz kapcsolódó tárgyak, jeles napokhoz fűződő szokásjátékok.

### **A továbbhaladás feltételei**

#### *Psichológiai alapismeretek*

A tanulók tudják értelmezni a fejlődéslélektan, a személyiség-lélektan alapfogalmait, felismerni, besorolni, osztályozni az egyes lelki jelenségeket, meghatározni az érés és a fejlődés törvényszerűségeit, ismertetni a szenzomotoros és a kognitív fejlődés menetét.

Ismerjék a motiváció, az érzelem és az akarat fejlődésének lényegét, a tanulás viselkedésmódosító szerepét.

Tudják felsorolni a szocializáció legfontosabb területeit, értelmezni fejlődést befolyásoló szerepüket.

#### *Néprajz, társadalomismeret*

Tudják megkülönböztetni az írásbeli és a szójhagyomány útján terjedő műveltséget, jellemezni a néprajztudomány ágait. Ismerjék a hazai táji-történeti hagyományok szerepét, a magyarországi kisebbségi népcsoportok főbb hagyományait, az egyes népcsoportokra, nemzetiségekre jellemző tárgyi, néprajzi jellemzőket.

Ismerjék a társadalmi szokások, normák hagyományozódását, a hagyományláncok, hagyománytípusok jellemzőit, a helyi társadalom fogalmát, szerkezetét, a hagyományformálódás folyamatát.

## **12. évfolyam**

### **Belépő tevékenységformák**

#### *Pedagógia*

Fogalmak elemzése közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Információk gyűjtése ismeretterjesztő kiadványok, médiák segítségével. Az információk értelmezése, következtetések megfogalmazása.

#### *Szociálpszichológia, mentálhigiéné*

Fogalmak értelmezése közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Információk gyűjtése ismeretterjesztő kiadványok, médiák segítségével. A szöveges és képi információk értelmezése, következtetések megfogalmazása.

## *Pedagógia*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>A pedagógia alapfogalmai</b>	A pedagógia eredete, jelentése. A pedagógiatudomány célja, feladata. A pedagógia kapcsolata más tudományterületekkel.
<b>A nevelés kialakulása, történeti áttekintése</b>	A nevelés kialakulása. A személyiségközpontú pedagógia 20. századi irányzatai.
<b>A nevelés meghatározó tényezői</b>	A nevelés fogalma, lényege, alapvető jegyei. A nevelés szükségessége, lehetősége.
<b>A nevelés folyamata</b>	Az öröklés, a természetes környezet szerepe a személyiség fejlődésében. A társadalom, érték, szükségletek, kultúra, művelődés fogalmainak értelmezése, a nevelés céljában betöltött szerepük. A társadalmi környezet. Pedagógiai tényezők. A nevelés cél- és eszközzrendszere. A nevelés szerepe a személyiség alakulásában. A nevelés korlátai, megnyilvánulásai. A nevelési folyamat értelmezése, sajátosságai, törvényszerűségei, a szokás kialakításának menete. A személyiség-fejlesztés lehetőségei. A nevelő és nevelt az együttműködés folyamatában. A szocializáció folyamata. Gyermeki kapcsolatok, konfliktusok, barátságok.
<b>A nevelés szinterei</b>	A családi nevelés, anya–gyermek kapcsolat. Az óvodai nevelés. Az iskolai nevelés. Szabadidős tevékenységek.
<b>Nevelés a közösségben</b>	A csoport, a közösség fogalma, jellemzői. A közösség mint a nevelés alapvető kerete. Az egyén és a közösség, az egyéni bánásmód. A gyermekközösség alakításának lehetőségei, a hagyományok szerepe a közösségek formálásában.
<b>A nevelés módszerei</b>	A módszer fogalma, értelmezése, a módszer megválasztását befolyásoló tényezők. A módszerek fajtái, csoportosításuk, a különböző módszerek alkalmazása.
<b>A játék</b>	A játék fogalma, funkciói, a gyermekjáték elméletei. Különböző történelmi korok jellemző játékfajtái. A drámajáték elmélete. A játék és a prevenció összefüggései.
<b>A nevelés eszközei</b>	A játék, a sport, a tanulás, a munka. A játék, a sport, a tanulás és a munka szerepének összehasonlítása. Szabadidős tevékenységek.
<b>Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése</b>	A magatartászavar jellemzői, okai.

## *Szociálpszichológia, mentálhigiéné*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Bevezetés a szociálpszichológiába</b>	A szociálpszichológia tárgya, funkciója.
<b>Az interakciók pszichológiája</b>	Magányos, páros helyzet és szervezett csoport.
<b>Az identitás</b>	Fogalma, dimenziói.
<b>A társas kapcsolatokat elősegítő és nehezítő pszichológiai jelenségek</b>	Együttműködés. Segítségnyújtás. Tolerancia. Vonzalmak. Konfliktusok. Versengés. Közöny. Irigység.

<b>A személyészlelés pontossága</b>	Fizikai és szociális észlelés. Pontosság az érzelmek észlelésében. A hangulat hatása.
<b>A szerep</b>	A szerep lejátszása: harc, vita, játszma. Szereptanulás. Szerephelyzet. Szerepfeszültség – szerepkonfliktus. Játszma.
<b>A társas érintkezés meghatározói</b>	Az attitűd. Burkolt személyiségelméletek. A benyomás kialakítása – benyomáskeltés. Attribúció – énattribúció. Kommunikáció. Szociabilitás. Társas befolyásolás.
<b>A csoport jellemzői és a csoportközi viszonyok</b>	A csoport, egyén a csoportban. Csoportközi viszonyok: kategorizáció, sztereotípiák, előítéletek, a proszociális viselkedés.
<b>A mentálhigiéné</b>	A mentálhigiéné szemlélet alapjai és célja.
<b>A tevékenység, a pihenés egyensúlyának szerepe az élővilágban</b>	Az aktív és passzív szakaszok változása. Az életmód tudatos vezetése, megfelelő napirend.
<b>A lelki egyensúly megtartásának módszerei</b>	Alapfogalmak. A mentálhigiéné konzultáció jelentősége. Az önsegítő és támogató csoportok. Relaxációs tréningek.
<b>A mentálhigiéné konzultáció</b>	Módszerei, alkalmazása a párbeszédben. Esetközpontú megbeszélés. A programközpontú konzultáció.
<b>Az önsegítő és támogató csoportok</b>	Az önsegítés kölcsönösségi rendszere. A támogató csoportok szervezésének alapelvei. Csoporttagság – csoportnagyság – csoportvezetés.
<b>A relaxációs tréningek elmélete és gyakorlata</b>	A relaxációs módszerek alkalmazási lehetőségei. Az autogén tréning gyakorlásához szükséges feltételek. Az autogén tréning alap- és kiegészítő gyakorlatai.

### **A továbbhaladás feltételei**

#### *Pedagógia*

Ismerjék a pedagógia fogalmát, célját, kapcsolatát, a nevelés történetének néhány fontosabb eseményét. Ismerjék a nevelés meghatározó tényezőit, korlátait, a személyiségfejlődést befolyásoló tényezőket. Ismerjék a szokásalakítás menetét, a játék szerepét a nevelés folyamatában. Ismerjék a családi és a közösségi nevelés sajátosságait. Ismerjék a nevelés legfontosabb módszereit, eszközeit, a magatartászavarok jellemzőit, lehetséges okait.

#### *Szociálpszichológia, mentálhigiéné*

Ismerjék a szociálpszichológia fogalmát. Tudják elemezni és értékelni társas kapcsolataik helyzetét, viszonyait, törekedjenek a tárgyilagos emberismeretre.

Ismerjék fel a különböző szerepeket, tudják alkalmazni a tanultakat a szerepfeszültségeik csökkentésére, konfliktusaik megoldására.

Tudják értelmezni a csoportmunkában szerzett tapasztalataikat. Tudjanak aktívan és hatékonyan részt venni önsegítő csoport munkájában.

Ismerjék a mentálhigiéné módszerek szerepét az érzelmi egyensúly megtartásában, tudják egyéni életükben alkalmazni a lelki egyensúly megtartását célzó módszereket.

Ismerjék a mentálhigiéné konzultáció alapjait. Tudják kialakítani hatékony napirendjüket.

# MŰVÉSZET, KÖZMŰVELŐDÉS, KOMMUNIKÁCIÓ SZAKMACSOPORTOS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

## 9–12. évfolyam

### Célok és feladatok

A szakmacsoportos alapozó oktatás lehetőséget nyújt a kiválasztott szakmacsoport közös szakmai elméleti és gyakorlati ismereteinek elsajátítására, a készségek, képességek fejlesztésére, az érettségire való felkészülésre, a pályaválasztási döntés, illetve a szakirányú felsőfokú továbbtanulás előkészítésére és az érettségi utáni szakképzés megalapozására.

A *Művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportos alapozó gyakorlatok* oktatásának célja olyan ismeretrendszer, tudás és gyakorlati ismeretek kialakítása, amely megalapozza a szakmacsoportba tartozó szakképesítésekhez szükséges szemlélet kialakítását, formálását, fejleszti a kezűgyességet, képessé teszi a tanulókat az önálló és csoportban történő munkavégzésre.

Fejleszti az önművelés képességét, a könyvtárhasználati tudást beépíti a mindennapi problémák megoldásához szükséges információszerzésbe, -feldolgozásba.

Kiemelt cél a tanulók kezűgyességének és alkotóképességének fejlesztése, az esztétikai érzék formálása, a fantázia serkentése és a sikerélményekhez jutás elősegítése.

A *Kommunikáció* oktatásának célja a közművelődési és kommunikációs pályákon fontos kommunikációs feladatok ismertetése, a kommunikációs érzékenység, alapkészségek aktív, tudatos fejlesztése, a hatékony egyéni kommunikációs készség fejlesztése. Olyan korszerű ismeretek elsajátíttatása, amelyek révén a tanulóknak tudatosul a kommunikáció egyetemessége, a kommunikációs megnyilvánulások kulturáltságának fontossága.

A *Környezetkultúra és a Kézműves gyakorlatok* oktatásának célja, hogy megismertesse a tanulókat településük természeti, környezeti értékeivel, értelmeztesse azok jellemzőit az ország viszonylatában. Tegye képessé a tanulókat önálló alkotómunkára. Fejlessze manuális készségüket. Gazdagítsa érzelmi életüket, személyes képességeiket az alkotómunka önmegvalósítási lehetőségeivel. Fejlessze esztétikai érzéküket. Értelmeztesse lakóhelyük különös értékeit, lehetőségeit az ország értékrendjének egészében.

Az *Ön- és társismeret* oktatásának célja, hogy járuljon hozzá a tanulók ön- és társismeretének olyan irányú fejlesztéséhez, amellyel a saját személyiségüket és személyközi kapcsolataikat kontrollálni, illetve befolyásolni tudják. A reális ön- és társismeret kialakítása mellett járuljon hozzá a tanulók erkölcsiségének pozitív irányú fejlesztéséhez.

A *közművelődési és a kommunikációs pályák világa* oktatásának célja, hogy járuljon hozzá a tanulók önismeretének fejlesztéséhez, pályaválasztási érettségének formálódásához. Segítse a tanulókat pályaválasztási döntésükben.

A *Szakmai informatika* oktatásának célja, hogy ismerjék a számítástechnikában a legalapvetőbb dokumentumformákat, minta alapján legyenek képesek ezeket előállítani. Legyen igényük a mondanivaló lényegét tükröző esztétikus külalak kialakítására, különböző formában való megjelenítésére. Tudják önállóan használni a hálózatot és annak alapszolgáltatásait. Ismerjék meg és igényeljék a könyvtárak szolgáltatásait.

### Fejlesztési követelmények

A tanulók tudjanak együttműködni a közösség tagjaival. Alkalmazzák a kommunikációval kapcsolatos ismereteiket, és tudjanak információt hatékonyan közvetíteni szóban és írásban.

Értsék és alkalmazzák a metakommunikációs jelzéseket, tudják megkülönböztetni a hiteles kommunikáció összetevőit, jellemzőit. Ismerjék fel önmaguk és társaik kommunikációs zavarait, tudják alkalmazni a társas érintkezés szabályait.

A tanulók a csoportmunka szabályainak betartásával tudjanak együttműködni a csoport tagjaival. Ismerjék fel az önismeret komponenseit, az emberismeret csapdáit, a társas kapcsolatot zavaró jelenségeket, tudják felsorolni azok tényezőit. Legyenek képesek értelmezni saját pszichohigiénés állapotukat.

A tanulók egyeztessék a választott szakmacsoport elvárásait egyéni képességeikkel, ismerjék fel a helyes és egészséges munkaszokások alakításának jelentőségét.

Készítsenek egyszerű tárgyakat különböző anyagokból, ismerjenek néhány hagyományos népi játékot, alkalmazzák a tárgytervezés legfontosabb szempontjait.



Éljék meg a játék, az ajándék, a díszítőtárgyak készítésének örömét. Szerezzenek tapasztalatot az anyagok és a belőlük készült tárgyak tulajdonságairól. Ismerjék fel az anyag, a forma, az esztétikum összefüggéseit. Tudják kiválasztani a kivitelezéshez szükséges anyagokat és a megmunkáláshoz szükséges szerszámokat.

Legyenek képesek a balesetmentes munkavégzés körülményeinek megteremtésére.

Ismerjék fel és tartsák be közvetlen környezetük kialakításában az esztétika, az egészséges és a biztonságos munkafeltétel normáit, szabályait.

Legyenek képesek a szövegbevitelre, a különböző ügyiratok előnyomott papíron történő kitöltésére, az ügyiratok és levelek önálló készítésére. Tudjanak keresni nyilvántartásokban, adatbázisokban. Ismerjék a korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, adatbázisokból, számítógépes hálózatokból való információszerzés lehetőségeit, módját, tudják azokat használni. Munkájuk közben tegyenek eleget a forrásfelhasználás etikai követelményeinek, a szerzői jog követelményeinek.

## 9. évfolyam

### Belépő tevékenységformák

#### *Kommunikáció*

Egyéni, páros és csoportmunka. A kommunikációs alapfogalmak. A társas érintkezés szabályainak alkalmazása szerepjátékban. Az információ szóbeli és írott közvetítésének gyakorlása. Kommunikációs zavarok felismerése és elemzése. A metakommunikációs jelzések fogadása, értelmezése. Kulturált viselkedés gyakorlása a kortárs csoportokban.

#### *Környezetkultúra*

Manuális készségfejlesztés (hímzés, varrás, játékkészítés stb.). Kiállítás rendezése. Az iskola környezetében fellelhető népművészeti tárgyak gyűjtése. Tanulmányi kirándulás.

#### *Kommunikáció*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Jégtörő gyakorlatok</b>	Együtműködés a csoporttal.
<b>A kommunikáció alapfogalma és dinamikai alapelvei</b>	A kommunikáció fogalma, elemei. Kommunikáció a természeti népeknél és az állatvilágban. Dinamikai törvényszerűségek. Az interperszonális és multiperszonális kommunikációs helyzetek.
<b>Az érintkezés kultúrája</b>	Az őszinte kommunikáció feltételei. Érintkezési formák és ezek eltérései más kultúrákban. Az érdeklődés és a figyelmes hallgatás jelentősége.
<b>Verbális kommunikáció</b>	A közvetlen emberi kommunikáció formái. Nyelvi szocializációs szintek.
<b>Nonverbális kommunikáció</b>	A metakommunikáció fogalma és törvényszerűségei, jellemzői. A verbális és nonverbális közlés viszonya. A pillanatnyi és állandósult érzelmek kifejeződése. A kulturális szignálok kommunikatív jelentősége.
<b>Hiteles kommunikáció</b>	A kongruens és inkongruens kommunikáció fogalma, jellemzői, a hitelesség.
<b>Kommunikációs zavarok</b>	A kóros kommunikációs zavar jelenségei, okai. A kommunikáció nyelvi hiányosságai. A szégyenlősség és gátlásosság. Kommunikációs gátak és közléssorompók. A kommunikációs zavarok leküzdésének módszerei.

#### *Környezetkultúra*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Népművészet</b>	Magyarország kiemelkedő jelentőségű tájegységeinek népművészete. A magyarországi nemzetiségek népművészete. Népművészeti tárgyak készítése. Kiállítás.
<b>Lakáskultúra, kertkultúra</b>	Lakásdíszítés. Színek és formák harmóniája. Növénygondozás.

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Munkakörnyezet</b>	Az egészséges és biztonságos munkakörülmény feltétele, kialakítása. Környezeti ártalmak.
<b>Településismeret</b>	Város, falu, régiók.

### **A továbbhaladás feltételei**

#### *Kommunikáció*

A tanulók ismerjék a kommunikációval kapcsolatos alapfogalmakat, tudjanak együttműködni a csoport tagjaival.

Alkalmazzák a társas érintkezés szabályait.

Legyenek képesek adott információt hatékonyan közvetíteni szóban és írásban.

Legyenek képesek értelmezni és alkalmazni a metakommunikációs jelzéseket, tudják megkülönböztetni a hiteles kommunikáció összetevőit, jellemzőit.

Ismerjék fel önmaguk és társaik kommunikációs zavarait.

#### *Környezetkultúra*

A tanulók tudják alkalmazni a tárgytervezés legfontosabb szempontjait.

Készítsenek egyszerű tárgyakat különböző anyagokból, ismerjenek néhány hagyományos népi játékot.

Ismerjék az egészséges és biztonságos munkakörülményeket.

## **10. évfolyam**

### **Belépő tevékenységformák**

#### *Ön- és társismeret*

Együttműködés a csoporttal. Az önismeret és a csoportmunka jellemzőinek megismerése, alkalmazása. Szerepjátékokban a társas kapcsolatokat segítő és zavaró jelenségek megélése, elemzése, az együttműködést segítő módszerek gyakorlása. Önismeret-fejlesztő gyakorlatok útján sajátítsák el a konfliktuskezelés képességét. A tanulók értelmezzék a tárgyilagos emberismeret, a konfliktusok megelőzésének és kezelésének jelentőségét.

#### *A közművelődési és a kommunikációs pályák világa*

A tanulók legyenek képesek ismertetni a szakmacsoporthoz tartozó intézmények, szervezetek szolgáltatási tevékenységeit, tennivalóit.

A közművelődési és a kommunikációs pályákról egyéni, csoportos adatgyűjtés, elemzés. Szerepjátékokban ember és pálya megfelelési gyakorlatok elemzése.

#### *Ön- és társismeret*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Jégtörő gyakorlatok</b>	Együttműködés a csoporttal.
<b>Az önismeret forrásai</b>	Az önismeret fogalma, lényegének elemzése. Az önismereti és a csoportmunka alapszabályai. Csoportmunkában a fikció, a játék és a realitás lélektani elemzése.
<b>Az önismeret komponensei</b>	Az önismereti kerék és a Johari-ablak. A tanulás és az önismeret összefüggései. A hiányos önismeret okai és következményei. A képességek szerepe a pályaválasztásban. A változás és változtatás szükségessége.
<b>Önismeret-fejlesztő gyakorlatok</b>	Szerep, norma, indulatáttétel, interakció. A csoportfejlődés fázisai. Testkép, énkép, éniideál. Az interperszonális készségek és személyiségtulajdonságok. Konfliktus, konfliktuskezelési technikák.
<b>Társismeret</b>	A tárgyilagos emberismeret jelentősége és feltételei. A társas kapcsolatokat elősegítő és zavaró jelenségek. Az empátia.

### *A közművelődési és a kommunikációs pályák világa*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>A pályák ismerete</b>	A pályaismeret elvei, szempontjai. Pályaképek, pályatükrök.
<b>A helyes pályaválasztás feltételei</b>	A pálya és a személyiség. Társadalmi és csoporthatások a pályaválasztásban. A képességek szerepe.
<b>Tájékozódás a pályaválasztási lehetőségekről</b>	A szakmák, foglalkozások társadalmi presztízse és vonzereje.

### **A továbbhaladás feltételei**

#### *Ön- és társismeret*

A tanulók legyenek képesek együttműködni a közösség tagjaival, betartani a csoportmunka szabályait. Ismerjék az önismeret komponenseit és az emberismeret csapdáit, legyenek képesek értelmezni önmaguk pszichohigiénés állapotát.

#### *A közművelődési és a kommunikációs pályák világa*

A tanulók a megadott szempontok alapján ismerjék a szakmacsoportokhoz tartozó pályák jellemzőit, tudják összevetni, értelmezni adottságaikat, pályaelképzeléseiket, vizsgálni az egyéni életútban a pályaelvárások követelményeit, következményeit.

## **11. évfolyam**

### **Belépő tevékenységformák**

#### *Szakmai informatika*

Dokumentumkészítés számítógéppel. Típusdokumentumok készítése többféle formázási megoldással. Dokumentumok mentése különböző formátumokban.

Kommunikáció a hálózaton. Azonosító és jelszó használata. Levelezőprogram használata. Összetett keresési feladatok megoldása. Az elméleti tantárgyak témáihoz információgyűjtés a hálózaton. Az egyes témakörökhöz tartozó információk tárolása.

Keresés országos könyvtárak katalógusaiban az interneten. Szelektív irodalomgyűjtés és bibliográfia készítése számítógépes adatbázisok felhasználásával.

#### *Kézműves gyakorlatok*

Anyagok megfigyelése adott szempontok alapján. Tárgy tervezése, alkotás. Rajzeszközök, kéziszerszámok szakszerű kiválasztása, használata.

#### *Szakmai informatika*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Dokumentumkészítés számítógéppel</b>	Számítógépes gépirasoktató-program esetén a számítógép és program alkotó-elemeinek használata. A helyes test-, kar- és kéztartás megszilárdítása, ujjtorna.
<b>A másolási készség, a szövegformázás megalapozása és megszilárdítása, a gyorsaság növelése</b>	Szavak, szócsoporthoz, sorok, mondatok és összefüggő szövegek önálló soralakítással történő másolása írógépbetűs, nyomtatott, kézírással írott szövegről. Szövegformázás, kiemelések.
<b>Típusdokumentumok</b>	A szövegszerkesztő beépített sablonjainak használata. Saját dokumentum tervezése. Körlevél, boríték, címkékészítés.

## ***Kézműves gyakorlatok***

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Papírmunkák</b>	A papír fajtái, tulajdonságai, felhasználási lehetőségei: papírtépés, papírvágás, papírhajtogatás, papírragasztás.
<b>Textilmunkák</b>	A textília fajtái, felhasználhatóságának területei. A textília jelentősége az ember életében. Textilvarrás: a varrás helyes technikája, alkalmazható öltések, díszítő öltések. Bábkészítés: gyűszűbábok, ujjbábok, kesztyű- és zsákbábok.
<b>Varrás, hímzés</b>	A kézi hímzés műveleti sorrendje. A főbb etnikai csoportok hímzése, öltéstechnikája.
<b>Szálanyagokból készült tárgyak</b>	A gyékény, szalma, csuhé, fűzfavessző tulajdonságai. A fonás, a fonás és csomózás technikái a gyakorlatban, hagyományok. Egyszerű fonási technológiák, a toldás lehetősége.
<b>Bőrmunkák</b>	A bőr felépítése, tulajdonságai. A bőr fonása, fűzése. Bőrékszerek, -zacskók, -tarsolyok készítése.
<b>Egyéb tevékenységek</b>	Szárzvirágképek készítése. Szárzvirágcsokrok készítése.

## **A továbbhaladás feltételei**

### *Szakmai informatika*

Tudjanak önállóan dokumentumot tervezni, megszerkeszteni, interneten információkat megtalálni, letölteni.

### *Kézműves gyakorlatok*

Ismerjék a szerszámok biztonságos, szakszerű használatát, az alkalmazott anyag tulajdonságait, megmunkálásának lehetőségeit, eszközeit. Tudjanak esztétikus tárgyakat tervezni és készíteni.

## **12. évfolyam**

### **Belépő tevékenységformák**

#### *Szakmai informatika*

Dokumentumkészítés számítógéppel. Típusdokumentumok készítése többféle formázási megoldással. Dokumentumok mentése különböző formátumokban.

Kommunikáció a hálózaton. Azonosító és jelszó használata. Levelezőprogram használata. Összetett keresési fel-adatok megoldása. Az elméleti tantárgyak témáihoz információgyűjtés a hálózaton. Az egyes témakörökhöz tartozó honlapok tárolása.

Keresés az interneten az országos könyvtárak katalógusaiban. Szelektív irodalomgyűjtés és bibliográfia készítése számítógépes adatbázisok felhasználásával.

#### *Kézműves gyakorlatok*

Anyagok megmunkálása adott szempontok alapján. Tárgytervezés, -alkotás. Rajzeszközök, kéziszerszámok szakszerű kiválasztása, használata.

### *Szakmai informatika*

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Kommunikáció a hálózaton</b>	Intranet és internet. Elektronikus levelezés. Keresés kulcsszavas keresőkkel. Elméleti tantárgyak témáihoz információgyűjtés a hálózaton.
<b>Könyvtárhasználat</b>	Keresés az interneten az országos könyvtárak katalógusaiban. Közhasznú információk keresése. Szelektív irodalomgyűjtés és bibliográfia készítése számítógépes adatbázisok felhasználásával.

**Dokumentációkészítés**

Tanulmánykészítés (néprajzi gyűjtőmunka eredményének bemutatása).  
Digitális képek alkalmazása, objektumok beillesztése.

***Kézműves gyakorlatok***

<b>Témakörök</b>	<b>Tartalmak</b>
<b>Szövés</b>	A különféle textilipari nyersanyagok felismerése. A legősibb szövött textíliák és csomózott szőnyegek alapanyagai, technikái, mintakincse. Az ősi kézi szövés módjai. Egyszerű, játékos szövésgyakorlatok. Szövés szövőkereten, állványon, szövőszéken. Egyenletes szövés, feszítés, tömörítés, szélszövés gyakorlása. A szövés technikai biztonságának megszerzése, a mintakialakítás és mintatartás gyakorlata. Az alapszövet szerkezete, felépítése.
<b>Csomózás</b>	A csomózás hagyományainak vizsgálata keleti szőnyegeken (szemléltetés töredék, fotó stb. alapján). Csomótípusok, csomózási technikák gyakorlása. A szimmetrikus (gördesz vagy török) csomó. Az aszimmetrikus (szenné vagy perzsa) csomó. Csomótípusok egy szőnyegen belül, újabb variációk, kísérletek. A szőnyegcsomózás menete. Az első csomósor elkészítése. Leszövés, alapszövet szövése. A csomók sorba rendezése. A minta követése a műszaki kartonról vagy mustra (minta) szőnyegről.
<b>Agyagmunkák</b>	Agyag-előkészítés. Alapműveletek. Az agyag formálhatósága. Új bábok, körtemuzsika készítése, hurkatechnika alkalmazása. A korongozás alapfogásai: középre fogás, kifűrés, csöbe húzás, széthúzás, díszítés, írókázás gyakorlása.

**A továbbhaladás feltételei*****Szakmai informatika***

Tudjanak önállóan dokumentumot tervezni, szerkeszteni, tanulmányhoz információt gyűjteni. Legyenek képesek egyszerű tartalmú iratszöveget másolni kb. 750 leütés/10 perc írássebességgel, tízujjas vakírással, a javítási lehetőségek használatával, az előírt hibahatáron belül. Ismerjék és alkalmazzák a forrásfelhasználás szabályait. Tudjanak tájékozódni a közhasznú információs forrásokban.

***Kézműves gyakorlatok***

Ismerjék a szerszámok biztonságos, szakszerű használatát, az alkalmazott anyag tulajdonságait, munkálásának lehetőségeit, eszközeit. Tudjanak esztétikus tárgyakat tervezni és készíteni.